

Ligo

Centrum voor Basiseducatie
Gent-Meetjesland-Leiland

UNIVERSITEIT
GENT

**Laaggeletterdheid en
gezondheidsvaardigheden in de
gezondheidszorg**

‘is iedereen mee?’

Centrum voor Basiseducatie
Gent-Meetjesland-Leieland

Wie zijn we en hoe ons verhaal begon?

Jan Vanderhaeghen
Taalambassadeur
Centrum voor Basiseducatie

Prof. dr. Ann Van Hecke
Universiteit Gent
Verpleegkundige

Universitair Centrum voor
Verpleegkunde en Vroedkunde

Programma

- begrip (laag)geletterdheid / gezondheidsvaardigheden
- cijfers
- misverstanden
- oorzaken
- gevolgen
- hoe herkennen?
- wat kan jij doen?

Centrum voor Basiseducatie
Gent-Meetjesland-Leiland

(laag)geletterdheid gezondheidsvaardigheden

Centrum voor Basiseducatie
Gent-Meetjesland-Leieland

Waar denk je aan als je de termen
(laag)geletterdheid en
gezondheidsvaardigheden hoort?

“Geletterdheid omvat de competenties om

- informatie te verwerven,
- informatie te verwerken en
- informatie gericht te gebruiken.

Dit betekent met taal, cijfers en grafische gegevens kunnen omgaan en gebruik kunnen maken van ICT.

Gezondheidsvaardigheden

“A person’s knowledge, motivation and competencies to access, understand, appraise, and apply health information in order to make judgments and take decisions in everyday life concerning healthcare, disease prevention and health promotion to maintain or improve quality of life during the life course”

(Sörensen et al. 2012)

Gezondheidsvaardigheden

- Verbreding van scope en betekenis (Medical to Public Health)
- Functioneel naar 'interactive' en 'critical'
- Toename van onderzoek (70% van publicaties in laatste 5-6 jaar)
- Toenemende belangstelling vanuit politiek, immers impact op resultaten en kosten in de gezondheidszorg

KCE REPORT 322

Federale Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg
Centre Fédéral d'Expertise des Soins de Santé
Belgian Health Care Knowledge Centre

HEALTH LITERACY: WHAT LESSONS CAN BE
LEARNED FROM THE EXPERIENCES OF OTHER COUNTRIES?

Table 3 Regression coefficients of health literacy predicting healthcare costs using a two-part model

Costs related to the use of healthcare services	Predictive variable	Logistic regression (users/non-users)				Regression for userst			
		β	SE	χ^2	OR	β	SE	χ^2	IRR
Costs of hospitalisations									
GH	Limited HL	-0.04	0.05	0.35	0.96	0.08	0.03	6.49*	1.08
	Insufficient HL	0.04	0.07	0.75	1.04	0.17	0.04	13.76***	1.18
PH	Limited HL	0.16	0.18	0.81	1.18	0.50	0.26	3.58†	1.65
	Insufficient HL	0.35	0.23	2.37	1.42	0.89	0.31	7.90**	2.44
ODC	Limited HL	0.05	0.04	1.10	1.05	0.02	0.04	0.32	1.02
	Insufficient HL	-0.09	0.06	1.80	0.91	-0.17	0.06	6.50*	0.84
ODSC	Limited HL	-0.05	0.05	1.18	0.94	0.03	0.02	1.27	1.03
	Insufficient HL	-0.01	0.07	0.16	0.99	0.03	0.04	0.66	1.03
Costs of doctor consultations									
GP	Limited HL	-0.03	0.26	0.16	0.96	0.01	0.01	0.68	1.01
	Insufficient HL	0.16	0.44	0.13	1.17	-0.01	0.02	0.13	0.99
SP	Limited HL	0.02	0.25	0.01	1.02	.03	.02	2.59	1.03
	Insufficient HL	-0.27	0.32	0.69	0.76	0.09	0.03	10.16**	1.10
GP	Limited HL	0.03	0.05	0.43	1.03	0.14	0.03	17.52***	1.15
	Insufficient HL	0.11	0.08	1.81	1.11	0.39	0.04	63.38***	1.47
Psychiatrist	Limited HL	0.12	0.06	3.59†	1.13	0.09	0.08	1.44	1.10
	Insufficient HL	0.31	0.09	12.46***	1.36	0.28	0.11	6.57*	1.33
Costs of medication use									
	Limited HL	-1.12	0.49	5.06*	0.32	0.08	0.02	11.28**	1.08
	Insufficient HL	-0.56	0.81	0.48	0.57	-0.18	0.03	22.84***	0.83

All the regressions included the covariates sex, age, education level, body mass index and health behaviours (diet habits, physical activity, smoking habits and alcohol consumption).

Sufficient HL is the reference group.

*p<0.05, **p<0.01, ***p<0.001.

†Regression based on γ distribution with log link was used.

‡Significant at p<0.10.

GH, general hospital; GP, general practitioner; HL, health literacy; IRR, incidence rate ratio defined as e^β , where β is the regression coefficient; OD, OR defined as e^β , where β is the regression coefficient; ODC, one-day clinic; ODSC, one-day surgical clinic; PH, psychiatric hospital; SP, specialist practitioner.

Figure 5 – Questions related to health literacy in the Health Survey 2018

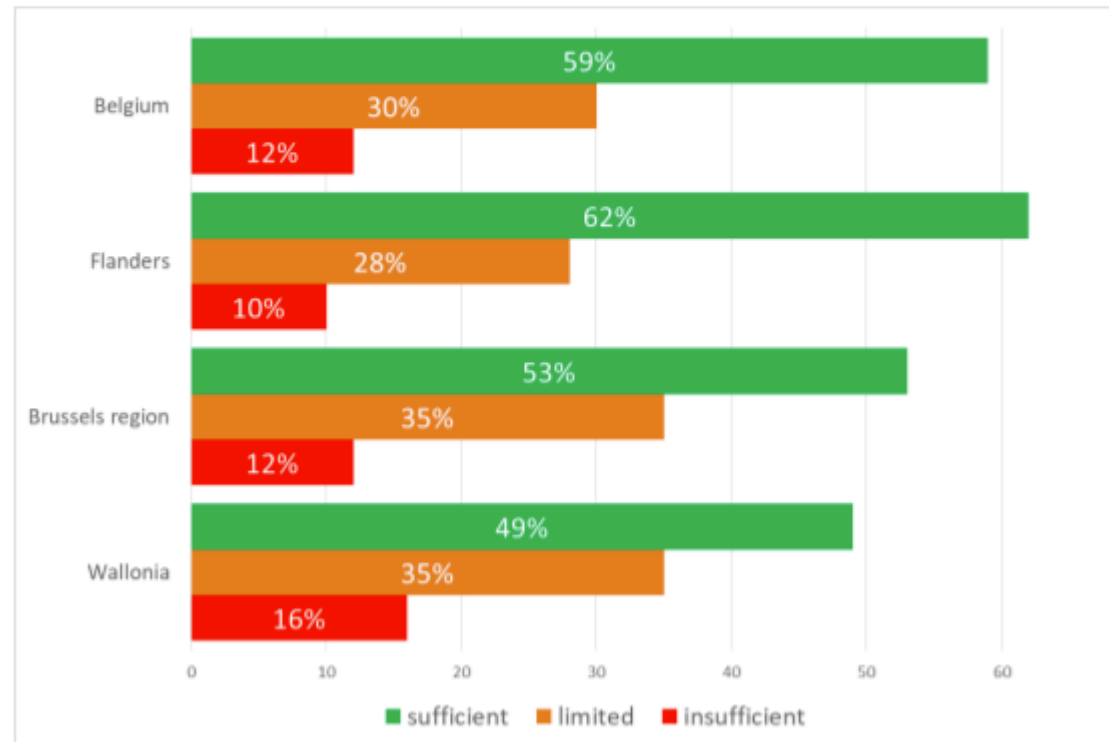
HL.01 How easy or difficult is it for you to:
(one tick per line)

	Very easy	Rather easy	Rather difficult	Very difficult
01. to assess when you may need to seek a second medical opinion (from another doctor)?	☐	☐	☐	☐
02. using the information the doctor gives you to make a decision about an illness?	☐	☐	☐	☐
03. to find information about how you can deal with certain psychological problems such as stress or depression?				
04. to assess whether the information about health risks in the media (TV, internet, others) is reliable?				
05. to find information about activities that are good for your psychological well-being (e.g. meditation, sports, walking, etc.)?				
06. to understand information in the media (TV, internet, others) about how you can become healthier?				

KCE Report 322

Hea

Figure 4 – Levels of health literacy according to the region in Belgium

Source : Vancorenland et al, 2014⁴⁷

40 % van de volwassenen heeft beperkte gezondheidsvaardigheden

= de capaciteit van mensen om
gezondheidsinformatie op te zoeken, te
begrijpen en te gebruiken.

klevertjes bestellen
via de website

contactgegevens
opzoeken van een
logopedist

in een bijsluiter
zoeken wat de
bijwerkingen zijn

medicijnen juist
innemen

een dieetdagboek
bijhouden

een
preventiefolder
begrijpen

info opzoeken over
gezonde voeding
op internet

de suikerspiegel
meten

Centrum voor Basiseducatie
Gent-Meetjesland-Leiland

misverstanden

Laaggeletterdheid is analfabetisme

Laaggeletterdheid gaat over lezen en schrijven

Laaggeletterdheid komt vooral voor bij ouderen

Laaggeletterdheid komt vooral voor bij anderstaligen

Er is nu minder laaggeletterdheid dan vroeger

- *"Mijn ouders zijn zelf niet lang naar school geweest en konden mij dus niet helpen. Ze deden wel hun best."- Anne-Marie*
- *"Als kind lag ik vaak in het ziekenhuis. Ik miste vaak de les en had ook weinig vrienden op school." - Wieske*
- *"Ik was wat trager dan de anderen. Ik moest altijd maar vragen om eens te herhalen. Op den duur durfde ik dat niet meer."- Ronny*

gevolgen

- problemen met vakjargon
- termen verkeerd begrijpen
- de weg naar de juiste dienst niet vinden
- formulieren moeilijk begrijpen
- adviezen niet opvolgen
- niet kunnen werken met digitale applicaties
- ...

THE LANCET Public Health

Paakkari, 2020

COMMENT | [VOLUME 5, ISSUE 5, E249-E250, MAY 01, 2020](#)

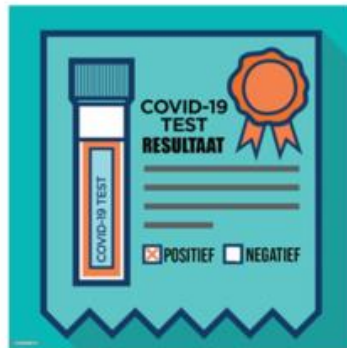
COVID-19: health literacy is an underestimated problem

PDF

[Leena Paakkari](#) ✉ • [Orkan Okan](#)

Corona test

Test is + positief = Je bent ziek.

Blijf thuis en doe wat de dokter zegt.
Zeg aan de dokter dat je les volgt in L **Ligo**
Bel Ligo en zeg dat je Corona hebt.
09 224 24 12

Test is - negatief = Je bent niet ziek.

Ligo

Centrum voor Basiseducatie
Gent-Meetjesland-Leieland

Hoe kan je als zorgverlener (laag)geletterdheid en gezondheidsvaardigheden herkennen?

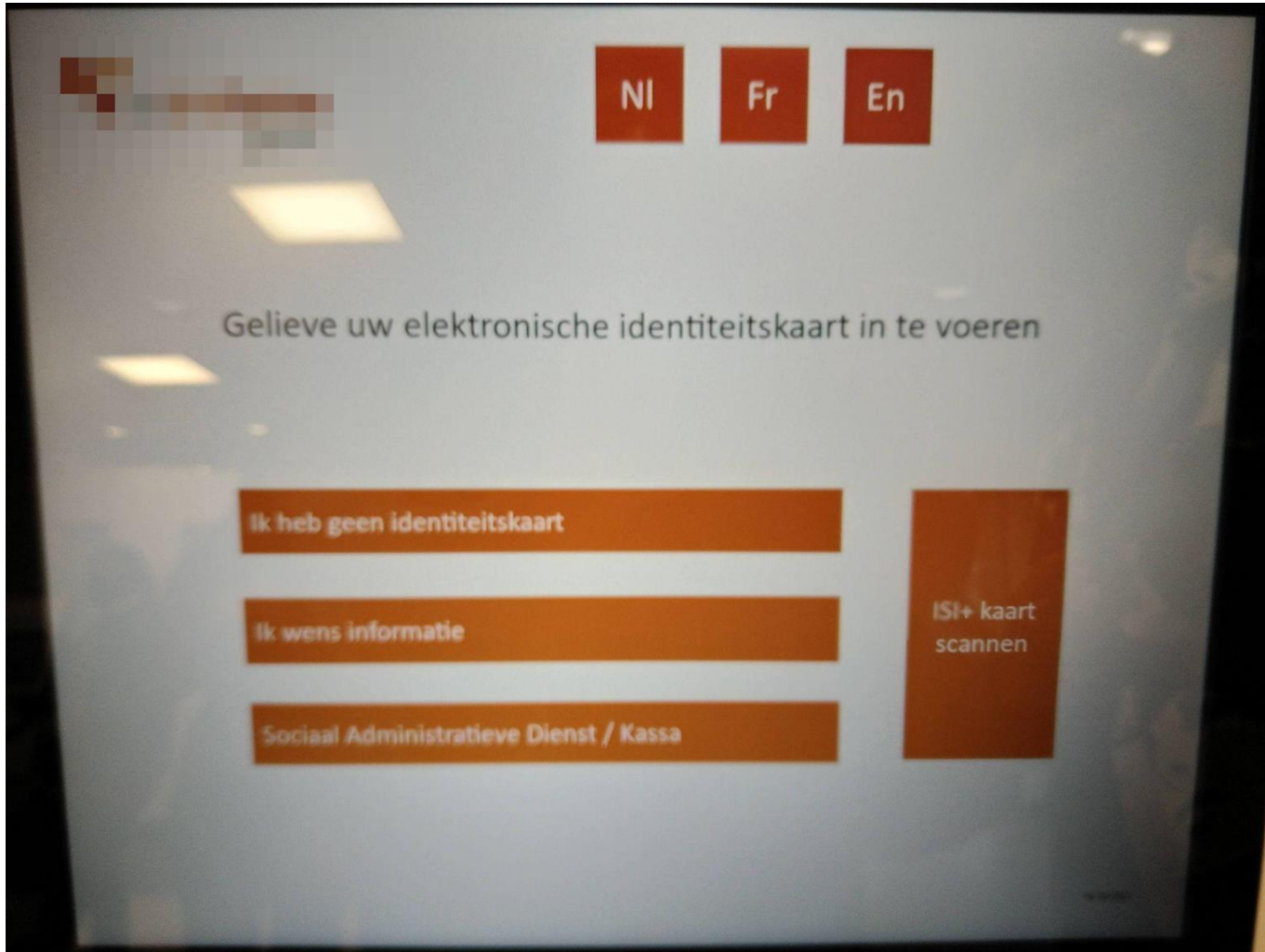

hoe herkennen?

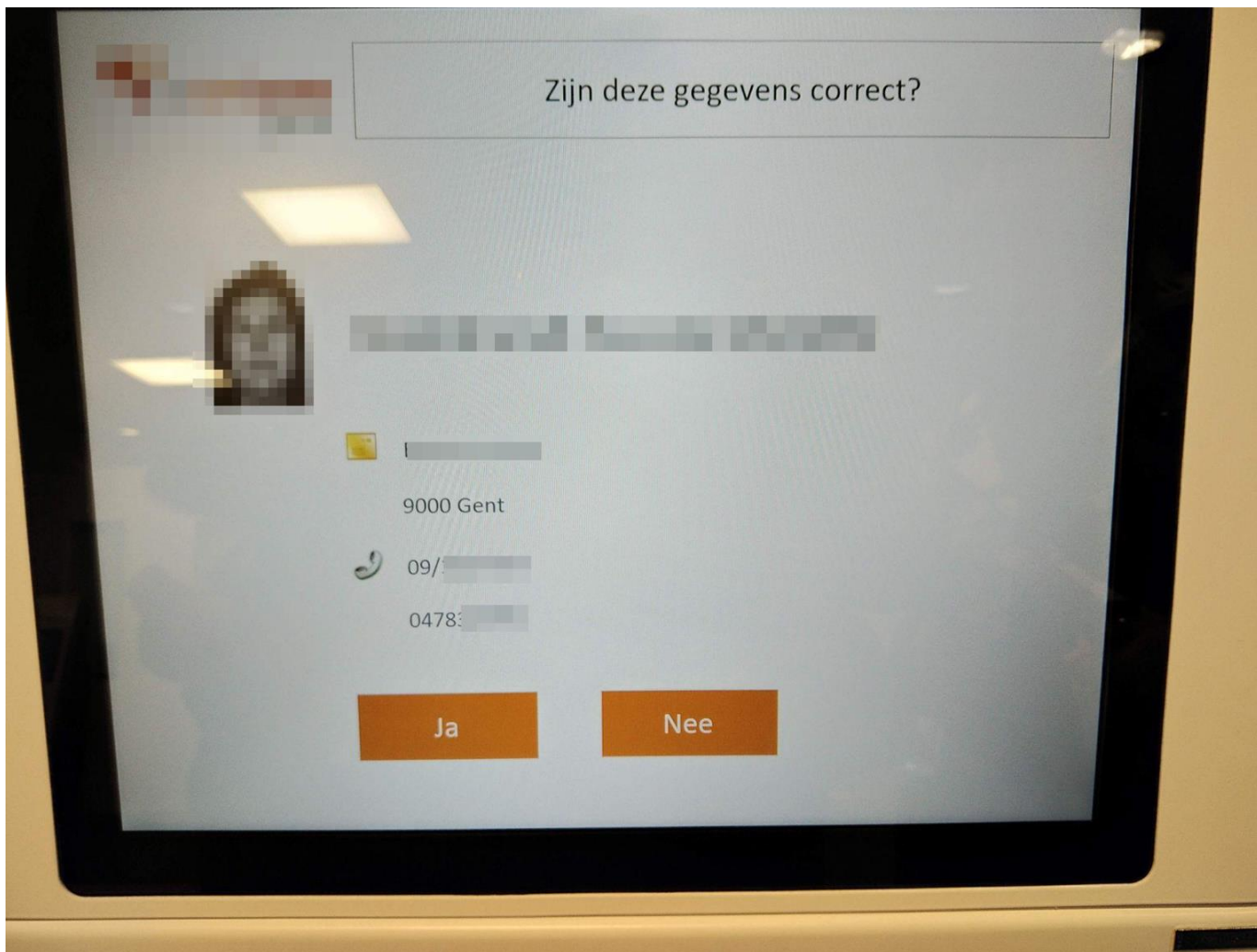
- komt niet opdagen op de afspraak (Easton, 2013)
- neemt eenvoudige formulieren mee naar huis
- onvolledig ingevulde formulieren (Easton, 2013)
- therapie ontrouw, medicatie niet kunnen benoemen (Van Beusekom, 2016)
- gebruikt veel omschrijvingen en antwoordt naast de kwestie
- veel vragen stellen / weinig tot geen vragen stellen (Easton, 2013)
- draait de folder niet om als de hulpverlener die omgekeerd aanreikt
- zegt 'hoofdpijn' te hebben, bril vergeten en kan daardoor 'niet lezen'
- wordt boos als het te moeilijk is om een afspraak te maken
- ...

OEFENING : Die ochtend in het ziekenhuis

Die ochtend in het ziekenhuis

Die ochtend in het ziekenhuis

Die ochtend in het ziekenhuis

Uitwisseling van uw medische gegevens

Andere zorgverleners (bijvoorbeeld uw huisarts) en andere behandelende artsen mogen uw medisch dossier raadplegen.

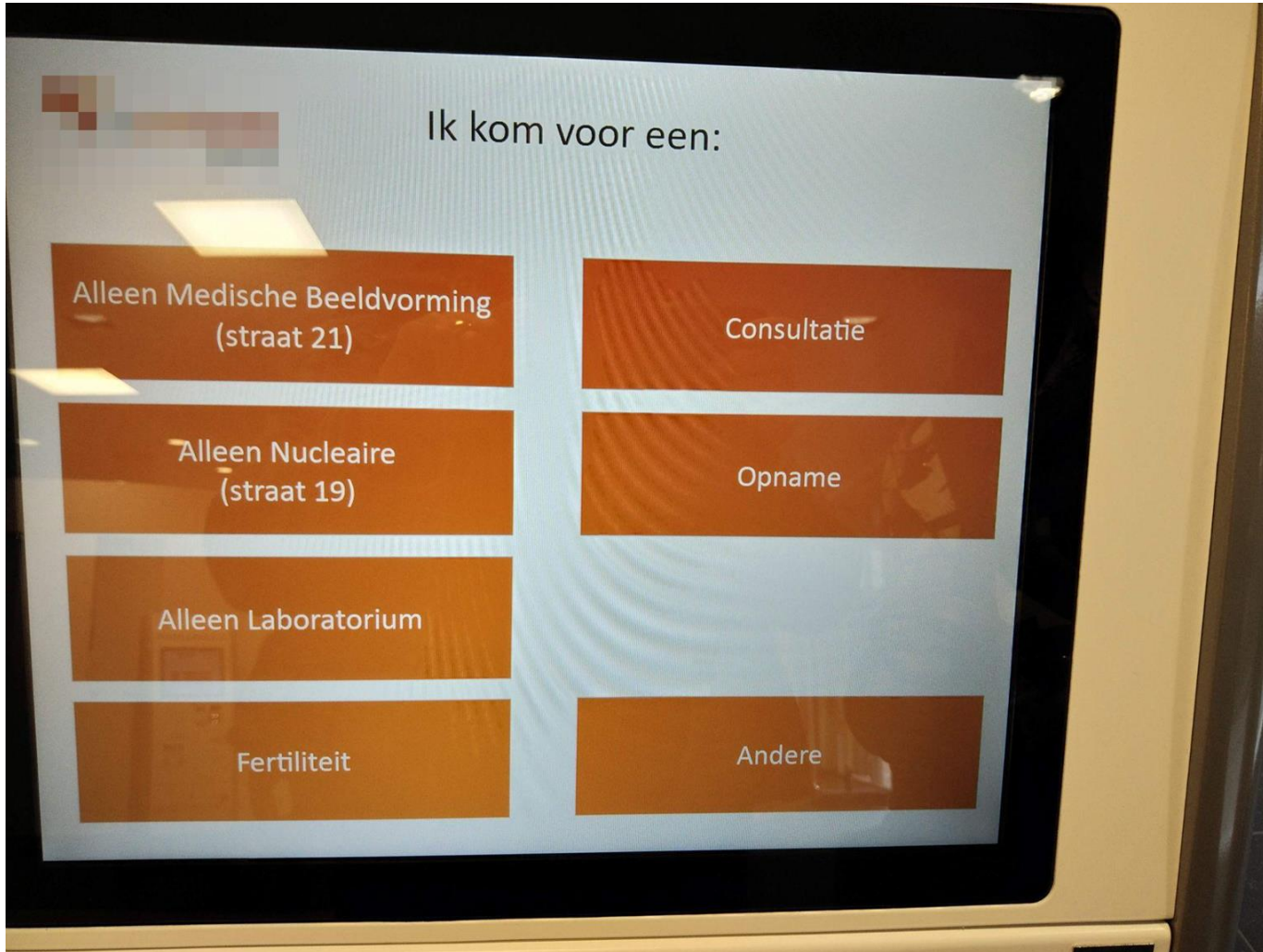
Akkoord

Niet akkoord

Meer info aan de balie

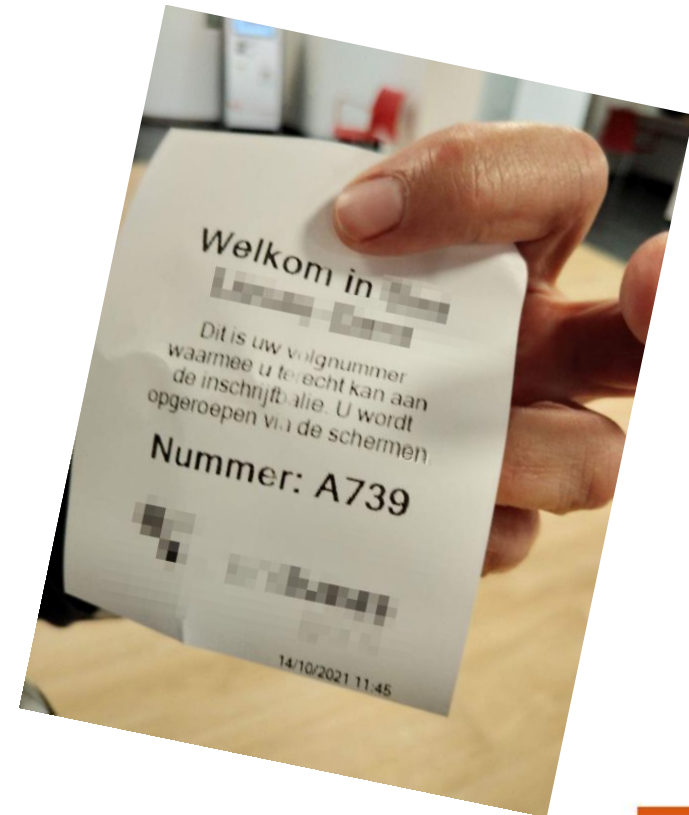
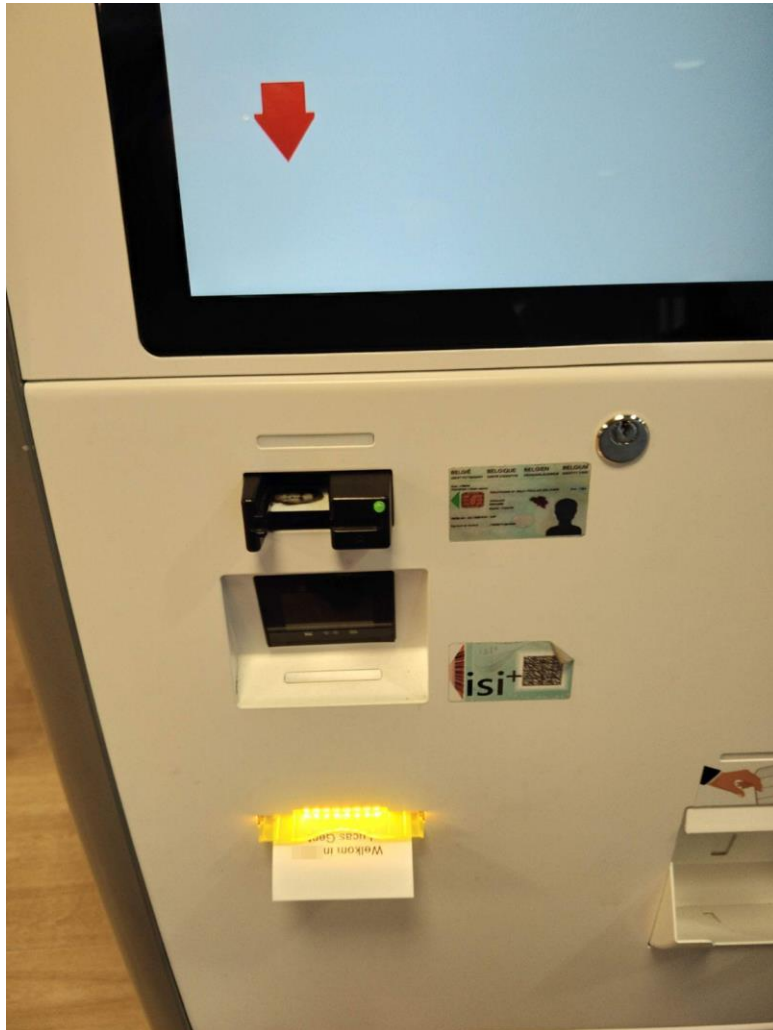
Die ochtend in het ziekenhuis

Die ochtend in het ziekenhuis

Die ochtend in het ziekenhuis

Die ochtend in het ziekenhuis

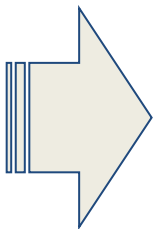
Gelieve tijdens het wachten
de gang vrij te houden

wat kan jij doen?

De patiënt verstond suprapubische sonde niet,

wat kan jij doen?

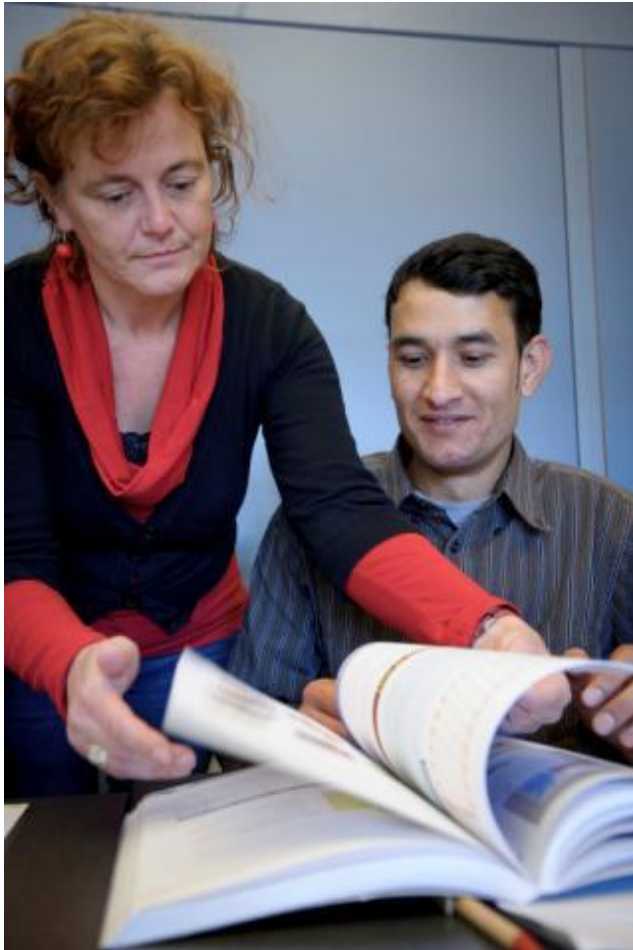
- herkennen
- er rekening mee houden (*hulp op korte termijn*)
- toegankelijke communicatie (mondeling en schriftelijk) – teach back
- probleem benoemen en bespreken
- doorverwijzen (*hulp op lange termijn*)

herkennen

rekening houden

toegankelijke communicatie

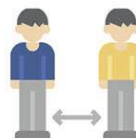
Ben je ziek?
Blijf thuis.
Bel 09 224 24 12

Ontsmet je
handen bij het
binnenkomen

Kom alleen

Houd altijd
1,5 meter
afstand
van elkaar.

Draag een
mondmasker

Breng een pen
of potlood mee

Heb je een afspraak? Kom op tijd.
Niet te vroeg of te laat.
Breng je verblijfsdocument of
je identiteitskaart en je brief mee

tips

Schrijf dus niet:

"De griepvaccinatie wordt aangeraden aan mensen die door een chronische ziekte een hoger risico lopen op complicaties zoals mensen met diabetes, hart-, long- en nierziekten en mensen met een verminderde immuniteit."

tips

Maar wel:

"Sommige mensen hebben een grotere kans op ernstige klachten.

Dus:

- *Bent u 60 jaar of ouder?*
- *Heeft u diabetes (suikerziekte)?*
- *Heeft u een hart-, nier-, of longziekte?*
- *Of heeft u weinig afweer?*

Dan raden we u zeker een griepvaccinatie aan."

Centrum voor Basiseducatie
Gent-Meetjesland-Leieland

tips

Schrijf niet:

Openingsuren

Het wijkgezondheidscentrum is elke werkdag telefonisch bereikbaar vanaf 8.15 u tot 19.00 u. De consultaties starten om 9.00 u en eindigen om 19.00 u. Elke werkdag is er een vrije raadpleging bij de huisartsen tussen 10.00 u. en 11.00 u.

Voor de vrije raadpleging hoef je geen afspraak te maken. Op andere momenten dien je steeds een afspraak te maken.

Voor een consultatie bij verpleging of kinesist moet je steeds een afspraak maken na doorverwijzing van één van onze huisartsen.

Huisbezoeken moet je voor 10 u aanvragen.

Telefoon: 012 345 678 - Dorpstraat 15 – 0910 Zonnedorp

Openingsuren wijkgezondheidscentrum

☎ 012 345 678	Elke werkdag	8u-19u
Bezoek de huisarts op afspraak ☎	Elke werkdag	9u-19u
Bezoek de huisarts zonder afspraak	Elke werkdag	10u-11u
Bezoek de verpleging of kinesist altijd op afspraak ☎ na doorverwijzing van de huisarts	Elke werkdag	9u-19u
Huisbezoek aanvragen vóór 10u ☎	Elke werkdag	

probleem benoemen en bespreken

- controleer of je vermoeden klopt
- vertel dat laaggeletterdheid/lage gezondheidsvaardigheden veel voorkomt
- toon begrip
- leg alles eenvoudig uit
- zoek samen naar oplossingen

Ligo

Centrum voor Basiseducatie
Gent-Meetjesland-Leieland

doorverwijzen

UNIVERSITEIT
GENT

Ligo

Centrum voor Basiseducatie
Gent-Meetjesland-Leieland

Centrum voor Basiseducatie
Gent-Meetjesland-Leieland

Ligo Centrum voor Basiseducatie, Gent-
Meetjesland-Leieland vzw

Kolveniersgang 133
9000 Gent

Ghesquièrestraat 15
9800 Deinze

Blakstraat 27
9900 Eeklo

09/224.24.12
info@ligo-gml.be
www.ligo-gml.be

PUBLICATIES

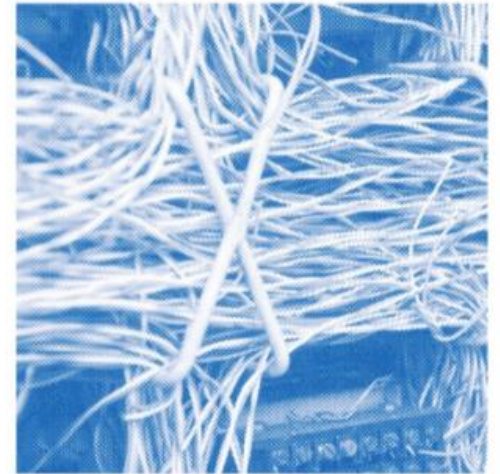
GEZONDHEIDSVAAARDIGHEDEN BEVORDEREN IN DE EERSTE LIJN. LEREN VAN 24 PRAKTIJKEN IN BELGIË

04 11 2021

GEZONDHEID

Lessons learned van 24 gezondheidsvaardige initiatieven en stappenplan voor eerstelijnsactoren.

GEZONDHEIDSVAAARDIGHEDEN
BEVORDEREN
IN DE EERSTE LIJN

Leren van 24 praktijken in België

 Koning
Koninkrijk België
Ministerie van Volksgezondheid

 **Thuis in de
eerste lijn**
www.thuisindeeerstelij.nl